

O magnifică expoziție la Academia Română Centenar Horia Damian

Vernisajul expoziției de picturi, desene și sculpturi dedicate centenarului nașterii marelui artist român a însemnat un mare succes, publicul reunit în Sala *Theodor Pallady* a Bibliotecii Academiei Române având revelația unor capodopere din colecția criticului și istoricului de artă Radu Varia. Directorul General al Bibliotecii Academiei, prof. ing. Nicolae Noica, Membru de Onoare al Academiei, a salutat acest eveniment extraordinar dând cuvântul Domnului Ioan-Aurel Pop, Președintele Academiei Române, care a amintit ideile formulate în textul său din deschiderea catalogului expoziției:

„La împlinirea a 100 de ani de la nașterea lui Horia Damian, Academia Română celebrează nu numai un mare artist european, ci și pe unul dintre cei mai prestigioși membri ai săi. Aidoma lui Brâncuși sau Victor Brauner, Horia Damian a dus cu sine în Franța, unde ajungea în 1946, un mesaj inedit dintr-un spațiu devenit exotic pentru mulți occidentali. Artistul impresiona pe toată lumea cu verva, forța de expresie și măiestria dovedite în lucrările sale, în studiile după Rembrandt, Delacroix și Velázquez, în naturile moarte și în peisaje. Parisul a însemnat o nouă experiență, care a trezit în el conștiința unui creator avid de altitudini spirituale, de descoperirea absolutului. Pentru a se exprima la înălțimea viselor sale, Horia Damian aduce în creațiile sale arhetipuri ale artei sacre din toate timpurile, mărturii ale gloriei umanității, încărcate de semnificații perene.

Aceste semne și simboluri vor putea fi admirate în prezenta expoziție, compusă din picturi, desene, litografii, sculpturi și documente rare din colecția celui care, începând din 1968, a prezentat pretutindeni în lume operele lui Horia Damian, maestrul Radu Varia, prestigiosul istoric de artă angajat de decenii în receptarea de către publicul mondial a operelor unora dintre cei mai reprezentativi artiști români contemporani. Expoziția se constituie astfel într-un omagiu adus marelui creator de frumos Horia Damian, la Centenarul nașterii sale, cu speranța cunoașterii de către iubitorii de artă a unora dintre valorile noastre spirituale cele mai înalte”.

Directorul General al Bibliotecii Academiei l-a invitat apoi să vorbească pe criticul și istoricului de artă Radu Varia care – odată cu opera sa dedicată lui Brâncuși, publicată de Rizzoli la New York, de Gallimard la Paris și de New Art Seibu la Tokyo – a organizat practic toate expozițiile Damian în marile muzee ale lumii. În cuvântul său el a reliefat semnificațiile și originalitatea parcursului creator al artistului:

“Ne reunește aici opera unei personalități de o uriașă însemnătate pentru cultura noastră și pentru arta universală. Un artist care de copil era un talent prodigios, care la 14 ani picta la nivelul unui Ion Andreescu, dovadă *Peisajul* din 1936 expus în această sală, apoi a unui Gheorghe Petrașcu, și care ajuns la Paris la 24 de ani îl impresiona pe Fernand Léger la punctul că acest maestru îi lăsa bilete sub ușa atelierului – unele le putem vedea în această expoziție – cerându-i să vină a doua zi la el pentru a-i încredința colaborarea la propriile sale picturi, așa cum avea să facă și în cazul vitraliilor de la biserica din Audincourt, azi monument istoric.

Locul unic a lui Horia Damian în istoria artei contemporane începe să se definească însă odată cu revelațiile de ordin spiritual pe care le-a avut, abandonând din 1951 lumea aparentelor pentru a căuta să pătrundă în invizibil, să înțeleagă rânduiala cosmică, relația noastră cu Creatorul, sensul vieții, permanența opusă efemerului, sacrul opus profanului. Și atunci s-a apropiat de fabuloase creații din

timpuri imemorabile, de înalta lor semnificație și le-a evocat în stil propriu, poetic, în toată măreția lor. Iar pentru a putea face acest lucru el și-a inventat propriul său limbaj fondat pe rigorile geometriei, pe monumentalitate, pe punct, cerc, sferă și a intuit sensul *infinitalui real*, și nu *virtual*, adică existența simultană, în valoare absolută, a tuturor elementelor, Creator și Creație.

Expoziția noastră, marcând centenarul nașterii lui Horia Damian, ne poartă în universal magic al întrebărilor și răspunsurilor pe care marile civilizații ni le-au lăsat.

Vom regăsi astfel teme nepieritoare: *coloana*, axă a sacralității, reprezentând relația dintre cer și pământ, prezența Domnului; *cerul*, care exprimă credința într-o ființă celestă, divină, Creatorul Universului, al vieții pe pământ; *pământul*, însemnând tangibilul; *poarta*, locul de trecere între cunoscut și necunoscut, separând profanul de sacru; *tronul*, suport al măreției umane și divine; *sfinxul*, simbolizând enigma și autoritatea; *sarcofagul*, loc al metamorfozei, permițând accesul la viața eternă, sau *piramida* în care este depus sarcofagul, la origine mormânt al faraonilor aspirând să se înalțe spiritual în vârful acesteia, identificându-se cu Zeul Nemuritor.

Fascinat de operele lui Horia Damian, pe care l-am cunoscut la Paris în 1967, m-am angajat cu toate puterile luând, timp de 40 de ani, inițiativă după inițiativă pentru a le face cunoscute pretutindeni în lume, de la The Solomon R. Guggenheim Museum din New York la Muzeul Național de Artă Modernă din Paris, de la Bienala de la Veneția la cea de la São Paulo. O artă de înaltă elevație și nu una a manipulării obiectului, cum era arta dominantă a timpului.

Sper ca această expoziție, dedicată unui mare artist român, încă mult prea puțin cunoscut în țara natală, să reprezinte pentru cât mai mulți o adevărată revelație, aducătoare de armonie și de bucurie”.